

Analýza přípravy ČR na přijetí eura z pohledu zájmových skupin

Jitka Šimarová

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav ekonomie
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jitka ŠIMAROVÁ**
Osobní číslo: **M07349**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Analýza přípravy ČR na přijetí eura z pohledu
zájmových skupin**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte literární rešerši podmínek EU pro přijetí eura.

II. Praktická část

- Provedte analýzu přípravy ČR na přijetí eura z pohledu zájmových skupin.
- Zhodnoťte připravenost ČR na přijetí eura a navrhněte doporučení pro jeho přijetí.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

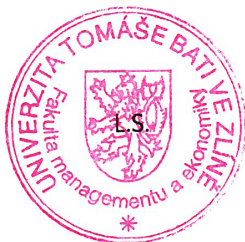
Seznam odborné literatury:

- [1] PEČINKOVÁ, I. Euro versus koruna : rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. 2. rozš. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.
[2] CZESANÝ, S. Hospodářský cyklus : teorie, monitorování, analýza, prognóza. 1. vyd. Praha : Linde, 2006. 200 s. ISBN 80-7201-576-1.
[3] LACINA, L., et al. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
[4] CZESANÝ, S. Euro : postup a důsledky zavádění nové měny pro banky, podniky a občany. 1. vyd. Praha : Profess Consulting, 1999. 94 s. ISBN 80-7259-000-6.
[5] ZAHRADNÍK, P. Vstup do evropské unie : přínosy a náklady konvergence. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-7179-472-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Mikeska, Ph.D.**
Ústav ekonomie
Datum zadání bakalářské práce: **6. dubna 2010**
Termín odevzdání bakalářské práce: **21. května 2010**

Ve Zlíně dne 6. dubna 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. Ing. Zuzana Dohnalová, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně13.5.2020.....

....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělení svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem práce je analyzovat připravenost České republiky na přijetí eura z pohledu státu, podnikatelů a firem, občanů a domácností. Teoretická část se zabývá rozkladem základních podmínek pro přijetí eura a to především konvergenčních kritérií. Praktická část vyhodnocuje plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a reálné ekonomické konvergence ČR. Dále jsou provedeny analýzy PEST a SWOT, které odhalí zásadní přínosy eura, jeho náklady a také pro kterou zájmovou skupinu je přijetí eura výhodné a pro kterou méně.

Klíčová slova: euro, eurozóna, finanční krize, hospodářská a měnová unie, konvergenční kritéria, Smlouva o Evropské unii

ABSTRACT

My project is dealing with readiness of acceptance of Euro in the Czech Republic. To design acceptance of Euro from many points of views – state, businessmen and companies, citizen and consumer sector is the main target of my bachelor work. My project will describe analysis of base conditions for the acceptance of Euro, above all convergent criteria. I would like to evaluate filling of maastricht's convergent criteria and the real economic convergency of the Czech Republic in practise. There are presented PEST and SWOT analyses, too. They reveal principal benefits of Euro, its costs and for which special interest group is the acceptance of Euro more or less profitable, as well.

Keywords: euro, eurozone, financial crisis, Economic and Monetary Union, convergence criteria, The Treaty on European Union

**Touto cestou chci poděkovat vedoucímu své bakalářské práce
panu Ing. Martinu Mikeskovi, Ph.D. za poskytnutí cenných rad při vedení této práce.**

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG
jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO PŘIJETÍ EURA	12
1.1 HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE	12
1.1.1 Historie zavedení eura.....	12
1.1.2 1. etapa EMU	12
1.1.3 2. etapa EMU	13
1.1.4 3. etapa EMU	13
1.2 HISTORICKÝ VÝVOJ SNAHY ČR O PŘIJETÍ EURA	14
1.3 KONVERGENČNÍ KRITÉRIA A LEGISLATIVNÍ POTŘEBY	16
1.3.1 Kritérium cenové stability.....	16
1.3.2 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	17
1.3.3 Kritérium stability měnového kurzu a účasti v ERM II.....	18
1.3.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	18
1.3.5 Reálná ekonomická konvergence.....	19
1.3.6 Konvergence v legislativní oblasti.....	19
1.4 DŮVODY KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ.....	20
1.5 PODMÍNKY PŘIJETÍ EURA A ČESKÁ REPUBLIKA	21
1.5.1 Základní zásady zavedení eura v ČR.....	21
1.6 PAKT STABILITY A RŮSTU	22
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
2 ANALÝZA PŘIPRAVENOSTI ČR NA PŘIJETÍ EURA	25
2.1 VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ MAASTRICHTSKÝCH KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ	25
2.1.1 Kritérium cenové stability.....	25
2.1.2 Kritérium udržitelnosti veřejných financí.....	26
2.1.3 Kritérium stability měnového kurzu.....	28
2.1.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	29
2.2 VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ REÁLNE EKONOMICKÉ KONVERGENCE	30
2.2.1 Současný stav ekonomické sladění ČR s eurozónou.....	30
2.2.2 Sbližování cenových hladin.....	34
2.2.3 Synchronizace hospodářských cyklů ČR a eurozóny.....	34
2.3 SROVNÁNÍ STAVU EKONOMIKY S MAĎARSKEM, POLSKEM A SLOVENSKEM.....	35
2.4 PEST ANALÝZA	37
2.4.1 Politické faktory.....	37
2.4.2 Ekonomické faktory.....	40
2.4.3 Sociálně-kulturní faktory.....	41
2.4.4 Technologické faktory	42
2.5 SWOT ANALÝZA	43
2.5.1 Stát.....	44
2.5.2 Podnikatelé a firmy	45

2.5.3	Občané a domácnosti	46
2.6	TERMÍN PŘIJETÍ EURA	47
2.6.1	Důsledky oddálení eura	47
2.6.2	Dopady odložení eura	47
3	VYHODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI ČR NA PŘIJETÍ EURA	48
3.1	VYHODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI ZÁJMOVÝCH SKUPIN NA PŘIJETÍ EURA.....	49
3.1.1	Stát.....	49
3.1.2	Podnikatelé a firmy	50
3.1.3	Občané a domácnosti	50
3.2	DOPORUČENÍ PRO PŘIJETÍ EURA	51
	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	59
	SEZNAM GRAFŮ.....	60
	SEZNAM TABULEK	61

ÚVOD

Po druhé světové válce začaly státy Evropy pociťovat potřebu udělat něco pro to, aby se již neopakovaly časté války mezi sousedy. Tak vznikly první myšlenky na mezinárodní spolupráci. Předchůdcem Evropské unie bylo Evropské společenství uhlí a oceli, které začalo hospodářsky a politicky sjednocovat evropské státy. Později se k plánu jednotné Evropy začaly přidávat další státy. Snahy o společnou Evropu nakonec vyústily podepsáním Smlouvy o Evropské unii, ve které se již uvažovalo o budoucí společné měně. Oficiální měnou Evropské unie se stalo euro, které se začalo používat poprvé v bezhotovostním styku v roce 1999.

Česká republika přistoupila k Evropské unii v květnu roku 2004 a vstupem se zároveň zavázala v budoucnosti přijmout euro. Aby však mohla společnou měnu přijmout a stát se tak členem eurozóny, musí nejprve splnit maastrichtská konvergenční kritéria, která určují, v jakém stavu musí být ekonomika státu, který chce euro přijmout. Důležité pro každý stát Evropské unie je správné načasování vstupu do eurozóny. Stát musí být co nejlépe připraven přijmout společnou měnu, aby co nejvíce eliminoval negativní dopady, které mohou s přijetím společné měny souviset. Stát by měl euro přijmout až ve chvíli, kdy předpokládané přínosy s přijetím eura převáží náklady. Tyto aspekty se musí posuzovat z širšího hlediska. Zkoumají se přínosy a náklady, které mohou vzniknout státu, podnikatelům a také lidem. Stát zajímá, jaké bude mít euro dopad na ekonomiku státu, podnikatele a podniky zajímá, jaké bude mít euro dopady na jejich podnikání a spotřebitelé a domácnosti zajímá, jaké bude mít euro dopad na jejich finanční situaci.

V České republice nejvíce podporují přijetí eura podnikatelé a firmy a naopak největší obavy mají spotřebitelé a domácnosti a to především z růstu cen. Pro zjištění přínosů, nákladů, příležitostí a hrozeb lze využít analýzy PEST a SWOT, které podrobně rozeberou problematiku eura.

Česká republika je již členem Evropské unie a v důsledku toho musí euro přijmout, otázkou je však kdy? Co se stane, když se bude přijetí eura odkládat a jaké to bude mít dopady na ekonomiku České republiky? Přinese jí to něco pozitivního, nebo jí to naopak ublíží?

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO PŘIJETÍ EURA

1.1 Hospodářská a měnová unie

Členy Evropské hospodářské a měnové unie (EMU) jsou státy, které sdílí jednotnou měnu euro a jednotnou hospodářskou politiku. V současnosti je v EMU 27 členských států s různým stupněm integrace. Šestnáct zemí přijalo euro, tři členské státy (Dánsko, Velká Británie a Švédsko) neplánují jeho přijetí a u osmi dalších členských států se očekává vstup do eurozóny v příštích deseti letech. [19]

1.1.1 Historie zavedení eura

Po skončení druhé světové války byl světovou měnou dolar. Jeho nadvláda způsobovala devalvaci evropských měn, a proto se politici evropských zemí rozhodli pro hospodářskou integraci.

V roce 1969 byla zveřejněna Barreho zpráva, ve které se začaly tvořit plány na jednotnou evropskou měnu. Tuto zprávu vydalo šest členů Evropského hospodářského společenství (EHS). Vytvoření hospodářské a měnové unie se začalo plánovat v roce 1970 na schůzce v Haagu. Poté se k EHS připojili další tři státy a EHS tak mělo již devět členů. [24]

„V současné době se mohou účastnické evropské země integrovat do tří rozdílných ekonomických stádií, které odpovídají historickým etapám vývoje EMU.“ [24]

1.1.2 1. etapa EMU

Předchůdcem EMU byl Evropský měnový systém (EMS), který vznikl v roce 1979. EMS měl za cíl provázat evropské měny a zároveň zabránit výraznému kolísání jejich vzájemných hodnot. [24]

„EMS vytvořil Evropský mechanismus měnových kurzů (ERM), podle něhož se směnný kurz měny každého členského státu směl pohybovat pouze v rámci úzkého vymezení (+/- 2.25%) v obou směrech referenční hodnoty. Tato referenční hodnota se tvořila jako souhrnný koš všech účastnických měn nazvaný Evropská měnová jednotka (ECU), který byl vyvažován podle velikosti ekonomik jednotlivých členských států.“ [24]

Trhy všech členských států se postupně sblížovaly, až se začalo mluvit o evropském Jednotném trhu. O jednotné měně se začalo znovu uvažovat, když se zjistilo, že mezinárodní obchod v rámci Jednotného trhu má plno překážek ve formě měnových rizik a zvýšených transakčních nákladů.

V roce 1986 se Evropská komise rozhodla vytvořit společný evropský trh. Prioritou bylo odstranit institucionální a ekonomické bariéry mezi členskými státy. Následně byl vytvořen plán na vytvoření EMU, který byl rozdělen na tři etapy. Oficiálně začala první etapa až v roce 1990, kdy se zrušila kontrola měnových kurzů, což mělo za následek uvolnění pohybu kapitálu v Evropských společenstvích (ES). V roce 1992 byla podepsána Maastrichtská dohoda, do které byly zaneseny tyto tři etapy, a která obsahovala také ekonomické konvergenční kritéria pro přijetí společné měny. To byl moment, kdy se ES přeměnila na Evropskou unii (EU). V roce 1993 byla přijata tzv. Kodaňská kritéria, která upřesnily cíle Maastrichtské smlouvy. Vstup do EU vyjednává s každým státem ještě tzv. Rámcová smlouva. [24]

1.1.3 2. etapa EMU

Ve druhé etapě byl vytvořen jako předchůdce Evropské centrální banky (ECB) Evropský měnový institut (EMI). V roce 1997 byl v Amsterdamu schválen Pakt stability a růstu a Evropská rada ustanovila ERM II jako pokračovatele Evropského měnového systému a ERM po přijetí eura. V roce 1998 vznikla ECB a bylo vybráno jedenáct zemí, které byly připraveny na přijetí eura. [24]

„Druhá etapa vývoje EMU může být vztažena k situaci států, které nedávno přistoupily k ERM-II, v němž setrvávají nejméně dva roky, než přijmou euro.“ [24]

1.1.4 3. etapa EMU

1. ledna 1999 se začalo euro používat v bezhotovostním styku a mechanismus ERM byl nahrazen mechanismem ERM II. Euro používalo v bezhotovostním styku dvanáct zemí tzv. eurozóny. Patřily do ní Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemsko, Lucembursko, Rakousko, Portugalsko, Španělsko a Řecko, které se připojilo do 3. etapy EMU až 1. ledna 2001. Na bankovních účtech byly eura zobrazovány spolu s národními měnami, aby si obyvatelé na novou měnu zvykli. [24]

1. ledna 2002 se začalo euro používat také v hotovosti.

1.2 Historický vývoj snahy ČR o přijetí eura

V roce 1995 se Česká republika (ČR) rozhodla vyrovnat ve výkonnosti ekonomiky s vyspělou tržní ekonomikou západoevropských zemí. Zároveň se rozhodla vytvořit podmínky pro volný pohyb osob, zboží, služeb, kapitálu, pro volné podnikání a pro společnou měnu. Aby těchto cílů dosáhla, musela se integrovat do EU.

Integrace ČR do EU byla zahájena 1. února 1995 kdy vstoupila v platnost Evropská dohoda. Tehdy také ČR vyjádřila zájem o vstup do EU, proto podala 23. ledna 1996 žádost o členství v EU.

Požadavky na nové členy byly ustanoveny na zasedání Evropské rady v Kodani v roce 1993. Bylo stanoveno, že noví členové musí splňovat Kodaňská kritéria v hospodářské oblasti. To znamenalo, že přistupující země musí mít fungující tržní hospodářství a její ekonomika musí být schopna vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními procesy uvnitř EU. [37]

„Aby byly tyto kritéria splněny, musí být splněny podmínky jako:

- *Rovnováhy mezi poptávkou a nabídkou musí být dosaženo volnou soutěží tržních sil*
- *plná liberalizace cen a obchodních toků*
- *existence rozvinutého finančního sektoru bez jakýchkoliv překážek vstupu na trh (zakládání nových firem) i výstupu z trhu (bankroty)*
- *vynutitelnost právního systému, včetně vlastnických práv*
- *makroekonomická stabilita, včetně odpovídající stability cen, trvale udržitelných veřejných financí a finančních účtů se zahraničím*
- *existence široké shody v názorech na zásady hospodářské politiky*
- *dostatečně rozvinutý finanční sektor schopný směřovat úspory do produktivních investic“ [14]*

Než ČR vstoupí do EU, musí se řídit Předvstupním hospodářským programem (PHP), který připraví ČR na účast v EMU s výhradou zavedení eura. Tento program je zaměřený na veřejné finance a strukturální reformy, které mají zajistit růst konkurenceschopnosti české ekonomiky. Předvstupní hospodářský program sleduje reálnou a nominální konvergenci.

Reálná konvergence zahrnuje zvyšování ekonomické výkonnosti a zvyšování životní úrovně. Nominální konvergence sleduje plnění maastrichtských konvergenčních kritérií jako je fiskální, cenová a kursová stabilita. Nominální konvergenci bude však muset ČR splňovat až po vstupu do EU.

V této fázi je cílem České národní banky (ČNB) co nejlepší příprava na vstup do Evropského systému centrálních bank. [37]

„V dlouhodobé měnové strategii ČNB (z roku 1999) byla upřesněna délka a strmost dezinflačního procesu. ČNB si vytyčila cíl přiblížit cenový růst k hodnotám běžným v EU a vytvořit podmínky pro dosažení dlouhodobého cíle cenové stability kolem roku 2005.“ [37]

Cílem pro rok 2005 byla inflace v hodnotě 2 % (± 1 %). ČNB dosáhne inflačního cíle pomocí hlavních nástrojů měnové politiky a to pomocí úrokových sazeb a povinných minimálních rezerv.

Po vstupu ČR do EU byl PHP nahrazen Konvergenčním programem, jehož cílem je příprava na vstup do eurozóny. [37]

Konvergenční kritéria jsou stanovena Maastrichtskou smlouvou. Plnění konvergenčních kritérií usnadňuje vstup zemí do EMU a tedy přechod na euro. Tyto kritéria se zabývají cenovou stabilitu, dlouhodobými úrokovými sazbami, stavem veřejných financí a stabilitou kurzu měny. Kritéria cenové stability a dlouhodobých úrokových sazeb se označují jako monetární kritéria. Jako fiskální konvergenční kritéria je označováno kritérium udržitelnosti veřejných financí. Kritérium udržení stability měnového kurzu země před vstupem do závěrečné fáze EMU znamená, že země musí mít minimálně dvouletou účast v evropském mechanismu měnových kurzů (ERM II) před zavedením eura.

Kromě splnění konvergenčních kritérií je nutné také splnění reálné konvergence. Reálná konvergence sleduje ekonomickou výkonnost země podle běžné parity kupní síly. Ta by měla dosahovat 80 % HDP na obyvatele eurozóny.

Dalšími podmínkami pro přijetí eura jsou úprava národní legislativy státu, které musí být slučitelné s ustanoveními o nezávislosti národních centrálních bank a statutu Evropského systému centrálních bank a dále je to podmínka právní integrace národní centrální banky do Eurosystemu. [28]

Pro kontrolu a dohled nad plněním těchto kritérií byla dne 20. února 2006 ustanovena národní koordináční skupina (NKS), která dohlíží na plnění Národního plánu zavedení eura a efektivní realizaci tohoto plánu. Koordinuje a řídí také činnost pracovních skupin. Národním koordinátorem je předseda NKS. [35]

Členské státy EU s dočasným odkladem pro zavedení eura musí před podáním přihlášky do měnové unie plnit konvergenční kritéria, a to udržitelným způsobem. Konvergenční kritéria definuje Smlouva o ES a dále jsou specifikována v Protokolu o konvergenčních kritériích a Protokolu o postupu při nadměrném schodku. Do konvergenčních kritérií se řadí cenová stabilita, udržitelnost veřejných financí, která je měřená vládním deficitem a vládním dluhem, dlouhodobé úrokové sazby a stabilita kurzu měny a účast v ERM II.

Ve Smlouvě o ES je stanoveno, že Evropská komise (EK) a ECB musí vyhodnocovat plnění konvergenčních kritérií členských států s odkladem pro zavedení eura a to minimálně jedenkrát za dva roky. Ve skutečnosti dochází k vyhodnocování těchto kritérií každý rok. Vyhodnocení plnění konvergenčních kritérií se poté zpracuje do Konvergenční zprávy EK a Konvergenční zprávy ECB. [4]

Tím, že ČR v roce 2004 vstoupila do EU, zavázala se také ke vstupu do eurozóny, tedy k přijetí eura. Noví členové EU se účastní EMU jako země s dočasnou výjimkou pro zavedení eura. To znamená, že ČR ještě euro nemůže přijmout, protože nesplňuje podmínky pro zavedení této měny. Před zavedením společné měny musí ČR splňovat maastrichtská konvergenční kritéria a vedle těchto kritérií musí splnit požadavek na slučitelnost právních předpisů jednotlivých zemí s legislativou EU.

Kritéria pro vstup do eurozóny jsou stanoveny Smlouvou o založení ES. Přesto, že evropská legislativa přesně nestanovila, kdy je povinna ČR euro přijmout, musí ČR jako člen EU směřovat svou ekonomiku k plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. [35]

1.3 Konvergenční kritéria a legislativní potřeby

1.3.1 Kritérium cenové stability

Aby bylo plněno první kritérium, musí být dosaženo vysokého stupně cenové stability, což je patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. [20]

„Kritérium cenové stability, uvedené v čl. 121 odst. 1 první odrážce, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ [20]

1.3.2 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Aby bylo plněno druhé kritérium, musí být dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí, který je patrný ze stavu veřejných rozpočtů a nevykazuje nadměrný schodek ve smyslu článku 104 odst. 6. Smlouvy o EU. [20]

„Kritérium stavu veřejných financí uvedené v čl. 121 odst. 1 druhé odrážce, znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 104 odst. 6 této smlouvy o existenci nadměrného schodku., [20]

Článek 104 odst. 6 Smlouvy o EU

„Rada na doporučení Komise a po zvážení všech připomínek, které dotýčný členský stát případně učiní, kvalifikovanou většinou rozhodne po celkovém zhodnocení, zda existuje nadměrný schodek.“ [20]

a) kritérium veřejného deficitu

Aby bylo plněno kritérium veřejného deficitu, nesmí poměr schodku veřejných financí k HDP v tržních cenách překročit 3 %. Výjimku tvoří případy, kdy poměr výrazně klesl a přiblížil se požadované hodnotě anebo překročení 3 % bylo pouze výjimečné, dočasné a nepatrné. [14]

b) kritérium hrubého veřejného dluhu

Pro plnění kritéria hrubého veřejného dluhu je zapotřebí, aby poměr veřejného vládního dluhu v tržních cenách k HDP nepřekročil 60 %. Výjimku tvoří případy, kdy se poměr výrazně snižuje a blíží se požadované hodnotě. [14]

1.3.3 Kritérium stability měnového kurzu a účasti v ERM II

Aby bylo plněno kritérium stability měnového kurzu a účasti v mechanismu ERM II, musí být dodržováno normální flukтуаční rozpětí, které je stanoveno mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu. [20]

„Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 třetí odrážce této smlouvy, znamená, že členský stát alespoň dobu dvou posledních let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.“ [20]

a) Kritéria pro vstup do kurzového mechanismu ERM II

Konkrétní podmínky účasti v kurzovém mechanismu ERM II budou stanoveny v dohodě, kterou podepíše prezident ECB a guvernér ČNB. [14]

„Před tímto krokem bude ministry financí zemí eurozóny a zemí účastnících se systému ERM II rozhodnuto o centrální paritě české koruny k euru a o standardním flukтуаčním rozpětí pro povinné intervence zúčastněných centrálních bank. V této souvislosti Rada ECOFIN ve zprávě pro zasedání Evropské rady v Nice (prosinec 2000) jasně deklarovala, že nepokládá za žádoucí, aby členské země před vstupem do ERM II používaly jiná kurzová uspořádání, než zavěšení na euro nebo řízený floating s eurem jako referenční měnou, protože účast v ERM II vyžaduje definici centrální parity vůči euru. Z tohoto hlediska současný kurzový režim v ČR, tj. řízený floating s eurem jako referenční měnou, daným podmínkám vyhovuje.“ [14]

1.3.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Aby bylo plněno kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, musí být splněna stálost konvergence, dosažená členským státem a jeho účasti v mechanismu měnových kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb. [20]

„Kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 čtvrté odrážce této smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úro-

kovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“ [20]

1.3.5 Reálná ekonomická konvergence

Stupeň reálné ekonomické konvergence je měřený pomocí HDP na obyvatele v paritě kupní síly a relativní cenovou hladinou.

Míra reálné ekonomické konvergence není nutným předpokladem pro vstup do EMU. Pro členský stát EU, který usiluje o přijetí eura, by však nízký stupeň reálné konvergence mohl být rizikem. Nízký stupeň reálné konvergence by mohl způsobit asymetrický šok. Během procesu reálné ekonomické konvergence dochází ke sblížování cenových hladin, sblížování ekonomické úrovně a sladění hospodářských cyklů k vyspělejším zemím eurozóny. [1]

Analýzy, které jsou v souvislosti s ekonomickou sladěností prováděny, se dělí do dvou skupin. Cyklická a strukturální sladěnost se zabývá rizikem výskytu tzv. asymetrických šoků. Přízpůsobovací mechanismy se zabývají tím, jak je česká ekonomika schopná vyrovnat se s těmito asymetrickými šoky. [33]

1.3.6 Konvergence v legislativní oblasti

„Konvergence v legislativní oblasti obsahuje podmínku nezávislosti centrálních bank včetně zákazu financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí (čl. 101, 102, 108 a 109 Smlouvy o založení ES).“ [14]

V legislativní oblasti bude nutné novelizovat některé právní předpisy. Přehled právních předpisů, které se budou muset novelizovat, zpracuje NKS. Přehled všech těchto předpisů bude součástí Harmonogramu legislativních prací souvisejících se zavedením eura. Konkrétně půjde o Obecný zákon, nový zákon o ČNB, právní úpravu duálního označování cen (pokud nebude součástí Obecného zákona), daňové zákony, právní předpisy z oblasti účetnictví, sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění a další právní předpisy. [35]

1.4 Důvody konvergenčních kritérií

Primárním důvodem vzniku konvergenčních kritérií je inflace. Pokud by do EMU vstupovaly státy s různou, neřízenou inflací, mělo by to negativní dopad na státy s nízkou inflací. Výsledná inflace EMU by poté byla pravděpodobně vyšší, země s nižší inflací by nesly dodatečné náklady a v důsledku toho by mohly chtít z EMU vystoupit.

Druhým důvodem jsou dlouhodobé úrokové sazby. Pokud by neexistovala konvergenční kritéria, tak by do EMU vstupovali jednak země s nízkými úrokovými sazbami a také země s vysokými úrokovými sazbami. V praxi by to znamenalo, že by došlo k přesunu kapitálu ze zemí s nízkými úrokovými sazbami do zemí s vysokými úrokovými sazbami. Investoři by prodávali obligace s nízkým výnosem a nakoupily by vysoce úročené obligace zemí s vysokými úrokovými sazbami. Odliv kapitálu ze zemí s nízkými úrokovými sazbami by mohl znamenat výrazné výkyvy na jejich kapitálových trzích.

Dalším důvodem je veřejný dluh. Země s vyšším veřejným dluhem totiž čelí riziku nesplacení svých závazků. Pokud by poté došlo k bankrotu takové země, následky by nesli všichni členové EMU.

Pokud však veřejný dluh země překročí 60 % HDP, nejedná se automaticky o nesplnění fiskálního konvergenčního kritéria. Pokud taková země svůj dluh snižuje a přibližuje se k doporučené hodnotě 60 %, potom se toto kritérium považuje za splněné.

Posledním kritériem je kritérium stability měnového kurzu, které je podmíněno účastí v systému ERM II a to po dobu minimálně dvou let. Toto kritérium má zabránit zemím, aby provedly nominální devalvací své měny, což by mělo za následek zvýšení konkurenceschopnosti její ekonomiky. Pomocí tohoto kritéria také daná země prokazuje sladěnost své ekonomiky s ostatními zeměmi EMU.

Důležité je i splnění takzvaného šestého konvergenčního kritéria. Jde o kritérium legislativní konvergence EMU – požadavek nezávislosti centrálního bankovníctví EMU. Je také nutné vyřešit právní stránku integrace národních centrálních bank do Evropského systému centrálních bank. Musí být právně zajištěno, že se euro stane zákonným platidlem. [28]

1.5 Podmínky přijetí eura a Česká republika

Pokud chce ČR přijmout euro a vstoupit do eurozóny, musí stejně jako ostatní státy EU nepoužívající euro, splnit maastrichtská neboli konvergenční kritéria.

Konvergenční kritéria se dělí na měnová a rozpočtová. Měnová kritéria sledují míru inflace, výši dlouhodobých úrokových sazeb a stabilitu měnového kurzu. Rozpočtová kritéria sledují schodek státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP. Proto, aby mohla ČR přijmout euro, musí tyto kritéria plnit udržitelným způsobem. [40]

„Maastrichtská kritéria byla přijata ve snaze zabezpečit funkčnost společné měnové politiky a schopnost členů eurozóny fungovat bez vlastní měnové a kurzové politiky.“ [40]

Kromě plnění konvergenčních kritérií musí ČR sblížovat cenovou hladinu, ekonomickou úroveň a sladěnost hospodářských cyklů k vyspělejším zemím eurozóny a splnit také požadavek na slučitelnost právních předpisů s legislativou ES. [40]

1.5.1 Základní zásady zavedení eura v ČR

ČR si mohla vybrat, jak chce euro zavést. Existují dvě možnosti. Tou první je jednorázové zavedení eura. Jde o tzv. velký třesk. Euro je zavedeno najednou v bezhotovostní formě a také ve formě bankovek a mincí. Druhou možností je duální cirkulace. Jde o období paralelního oběhu eura a české koruny po zavedení eura. Zákonným platidlem by bylo euro a české bankovky a mince by byly postupně stahovány z oběhu. V bezhotovostním styku by se používalo výhradně euro. Během období duální cirkulace, které trvá dva kalendářní týdny, se může platit jak eurem, tak korunami. Obchodníci však musí vracet peníze pouze v eurech a tím by docházelo ke stahování české koruny z oběhu. Po skončení tohoto období se může používat pouze euro.

Před zavedením eura je nutná kvalitní příprava, kterou má na starost vládou určený národní koordinátor a NKS, kterou koordinátor vede. NKS vypracovala a předložila vládě dokument Volba scénáře zavedení eura v ČR a vláda schválila variantu jednorázového přechodu na euro. Je to varianta velkého třesku, což znamená současné zavedení eura do hotovostního i bezhotovostního oběhu.

Tato varianta je rozdělena do pěti fází:

- Předpřípravná fáze před rozhodnutím o zrušení výjimky pro zavedení eura

- zatím se používá jen česká koruna
- probíhá technická příprava
- Přípravná fáze pro rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura a před dnem vstupu do eurozóny
 - stále se používá jen česká koruna, ale ceny jsou uváděny jak v korunách, tak v eurech (duální označování cen)
 - eura jsou přepočteny podle stanoveného přepočítávacího koeficientu
 - délka této fáze je asi půl roku
- Období duální cirkulace (dnem zavedení eura)
 - bezhotovostní platby musí být prováděny v eurech
 - hotovostní platby mohou být prováděny v eurech i korunách
 - česká koruna je pomalu stahována z oběhu
 - obchodníci musí zákazníkům vydávat jen eura
 - duální označování cen
 - toto období trvá 2 týdny (dva celé kalendářní týdny)
- období mezi koncem duální cirkulace a koncem duálního označování cen
 - všude se již používá euro, ale ceny jsou stále ještě uváděny i v korunách pro lepší porovnání
 - období bude trvat do konce kalendářního roku (pokud bylo zavedeno 1.1.)
- závěrečná fáze zavádění eura
 - používají se eura a také ceny jsou jen v eurech
 - obchodníci mohou i nadále uvádět ceny i v korunách [35]

1.6 Pakt stability a růstu

Maastrichtská smlouva vymezila konvergenční kritéria, která musí plnit všechny státy, které chtějí euro přijmout. Pokud by neexistovala tato kritéria a státy by je nemusely plnit, mohly by ohrozit stabilitu eura i celé eurozóny.

Zejména Německo vyjadřovalo obavy, že konvergenční kritéria stanovená v Maastrichtské smlouvě nejsou dostatečná pro udržení stability EMU. Po vstupu do eurozóny by totiž státy již nic nenutilo dodržovat rozpočtovou disciplínu. Proto byl vytvořen Pakt stability a růstu.

Tento dokument byl přijat členskými zeměmi EU v roce 1997. Pakt stability a růstu se zaměřuje především na vznik vysokých schodků veřejných rozpočtů, kterým se snaží zamezit. Členská země má stanoveny cíle, které by měla dodržovat. Pokud by některá z členských zemí porušila stanovená pravidla Paktu stability a růstu, byla by s ní zahájena procedura nadměrného schodku. Tato země poté musí sestavit plán, jak deficit odstraní. Pokud se tak nestane, může být vystavena finančním sankcím, o kterých rozhodují ministři Rady EU.

V roce 2002 EK poprvé přistoupila k udělení sankcí pro nadměrné schodky Francie a Německa. Začaly se však ozývat hlasy mnoha nespokojených států, které požadovaly, aby nebyla pravidla Paktu stability a růstu tak přísná a požadovaly pružnější interpretaci. Výsledkem bylo, že se rozšířil seznam výjimečných situací, při kterých nebylo nutné zahájit proceduru nadměrného schodku.[39]

Byli to paradoxně právě Němci, kteří při formulaci fiskálního pravidla navrhovali automatické spuštění sankcí s okamžitou platností. Nizozemí, Rakousko, Španělsko a Finsko se snažilo Německo a Francii donutit k výrazným škrtům v rozpočtu, které by nebyly podmíněny výší hospodářského růstu, což navrhovala EK.

Německo i Francie jsou země s velkou politickou silou a proto nejdříve ignorovaly doporučení EK, která je varovala před riziky jejich rozpočtových opatření, a později také ignorovaly doporučení na snížení nadměrného schodku. Nakonec dokázaly zablokovat také návrh Komise na spuštění sankčního procesu. [2]

PRAKTICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA PŘIPRAVENOSTI ČR NA PŘIJETÍ EURA

Aby byla ČR připravena přijmout euro, musí plnit maastrichtská konvergenční kritéria a reálnou ekonomickou konvergenci.

2.1 Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií

2.1.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je sledováno pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

Tab. 1 Harmonizovaný index spotřebitelských cen

(průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců, růst v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	1,6	1,1	1,2	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	0,2
Hodnota konvergenčního kritéria	3,1	2,6	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,7
ČR	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6

[22], [30], [31], [32], [33], [34]

Inflace dosáhla na konci roku 2001 hodnoty 2,4 % a tím byl splněn inflační cíl. V režimu inflačního cílování se ČR nacházela již čtvrtým rokem. V roce 2002 se inflace nadále držela na nízké úrovni a v závěru roku klesla na hodnotu 1 %. Nedochovalo tedy ke zvyšování spotřebitelských cen. Stejně jako v předchozích dvou letech se inflace držela v roce 2003 na nízké úrovni a v prosinci dosáhla hodnoty 0,1 %. K takto nízké inflaci přispělo zhodnocování kurzu koruny vůči USD a také příznivý vývoj cen dovozu. V roce 2004 došlo vlivem nákladových šoků k růstu inflace. Docházelo také k nárůstu cen ropy a následně i cen pohonných hmot. Díky dobré úrodě se snížily ceny potravin. V roce 2005 zůstala inflace nadále nízká a pohybovala se pod 3% inflačním cílem. V závěru roku 2005 v důsledku vyšší ceny ropy inflace mírně vzrostla. V roce 2006 zrychlil růst cen komodit a to zejména kovů a také

v roce 2007 došlo k dalšímu nárůstu inflace. Maximální hodnoty 6,3 % dovršila v roce 2008. Následující rok došlo k výraznému propadu inflace a ta se drží nadále na nízké úrovni. [5], [6],[7],[8],[9],[10],[11],[12],[13]

Tab. 2 Harmonizovaný index spotřebitelských cen – prognóza pro další roky (růst v %)

	2010	2011	2012
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	0,7	1,2	1,2
Hodnota konvergenčního kritéria	2,2	2,7	2,7
ČR	1,2	1,6	1,8

[33]

Kritérium cenové stability splňovala ČR v letech 2002, 2003, 2005, 2006 a 2009. S plněním kritéria cenové stability neměla ČR v roce 2009 problémy, protože zejména vlivem ekonomické recese došlo k výrazné desinflaci. V příštích letech se předpokládá pomalý nárůst spotřebitelských cen. Plnění kritéria cenové stability by tak pro ČR nemělo být v následujících letech problémem. [33]

2.1.2 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

a) kritérium vládního deficitu

Vládní deficit jsou čisté výpůjčky sektoru vládních institucí.

Tab. 3 Deficit sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hodnota konvergenčního kritéria	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
ČR	5,6	6,8	6,6	3,0	3,6	2,6	0,7	2,7	5,9

[23], [30], [31], [32], [33], [34]

V roce 2001 a 2002 docházelo k prohlubování deficitů veřejných rozpočtů. Hlavní příčinou bylo zvyšování podílu sociálních mandatorních výdajů, náklady vynaložené na očišťování bankovních portfolií a náklady vynaložené na restrukturalizaci a modernizaci ekonomiky.

V roce 2003 a 2004 nadále docházelo k prohlubování deficitů veřejných rozpočtů a to se pro ČR stalo velkým rizikem. Přetrvávající deficity veřejných rozpočtů totiž způsobují rychlý nárůst veřejného dluhu. Růst veřejného dluhu může způsobit růst rizikové prémie, což by mělo za následek zvýšení úrokových sazeb. V roce 2005, 2006 a 2007 se deficit veřejných financí snižoval a ještě v roce 2008 bylo toto konvergenční kritérium plněno. V druhé polovině roku 2008 však ČR zasáhly dopady celosvětové finanční krize a v roce 2009 se deficit veřejných financí propadl až k 5,9 % HDP. [5], [6],[7],[8],[9],[10],[11],[12],[13]

*Tab. 4 Deficit sektoru vládních institucí – prognóza pro další roky
(v % HDP)*

	2010	2011	2012
Hodnota konvergenčního kritéria	3,0	3,0	3,0
ČR	5,3	5,6	5,5

[33]

Prognóza deficitu vládních institucí pro roky 2010 – 2012 přesahuje 5 % HDP, a tudíž se nepředpokládá brzké plnění tohoto konvergenčního kritéria.

b) kritérium vládního dluhu

Tab. 5 Vládní dluh (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hodnota konvergenčního kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
ČR	24,9	28,2	29,8	30,1	29,7	29,4	29,0	30,0	35,4

[24], [30], [31], [32], [33], [34]

Kritérium udržitelnosti veřejných financí splňovala ČR v roce 2004, 2006, 2007 a 2008. Kritérium udržitelnosti veřejných financí ČR v roce 2009 neplnila, v současnosti neplní a ani v příštích letech pravděpodobně plnit nebude. Důvodem je deficit veřejných financí, který se v roce 2009 vysoce navýšil. Předpokládá se, že pokud v dalších letech nedojde v ČR k reformě financí, zdravotnictví a důchodového systému, bude se vládní dluh rychle zvyšovat.

Tab. 6 Vládní dluh – prognóza pro další roky (v % HDP)

	2010	2011	2012
Hodnota konvergenčního kritéria	60,0	60,0	60,0
ČR	39,6	42,1	44,3

[33]

Kritérium vládního dluhu je sice dlouhodobě plněno, avšak v příštích letech by mohl vládní dluh rychle narůstat, pokud nebudou přijata opatření, která by tomu zabránila. Rizikem může být zejména stárnutí obyvatelstva, kvůli kterému bude nutné provést reformu důchodového a zdravotního systému.

2.1.3 Kritérium stability měnového kurzu

Plnění tohoto kritéria lze formálně provádět až po stanovení centrální parit kurzu CZK/EUR. Centrální parita je proto z tohoto důvodu simulována průměrem denních kurzů a je tak teoreticky možné toto kritérium sledovat.

Tab. 7 Nominální kurz CZK/EUR

(průměr denních nominálních kurzů koruny vůči euru za rok)

Kurz CZK/EUR										
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Průměr	36,88	35,61	34,08	30,81	31,84	31,90	29,78	28,34	27,76	24,94

[3]

V předchozí tabulce (tab. 7) je vidět, jak česká koruna od doby vzniku eura výrazně k této měně posiluje. V roce 2008 však došlo k výraznému poklesu koruny.

Kritérium stability měnového kurzu není možné hodnotit, dokud ČR nevstoupí do kurzového mechanismu ERM II. Vstup do mechanismu ERM II by však měl být načasován v době finanční stability. ČR by totiž mohla mít z důvodu zvýšené volatility kurzu koruny, která je způsobena finanční krizí, problémy s plněním tohoto kritéria.

Protože se ČR ještě nezapojila do mechanismu ERM II, nemá stanovenou centrální paritu k euru, podle které by se sledovala fluktuace měnového kurzu. Fluktuační rozpětí je stanoveno na $\pm 15\%$. Také nastavení centrální parity kurzu koruny k euru je velice důležité.

Stát musí v mechanismu ERM II setrvat minimálně dva roky. Vláda ČR a ČNB se shodují na tom, že v systému ERM II setrvá ČR jen nezbytně nutnou dobu, nejlépe tedy pouze dva roky. [33]

2.1.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Tab. 8 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu

(průměr za posledních 12 měsíců, v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
Hodnota konvergenčního kritéria	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,2	6,2	6,3
ČR	6,31	4,88	4,12	4,75	3,51	3,78	3,8	4,6	4,9

[38]

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR bez problému splňuje od roku 2001 a pravděpodobně bude plnit i v budoucnu.

Tab. 9 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu – prognóza pro další roky (v %)

	2010	2011	2012
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	4,7	5,2	5,2
Hodnota konvergenčního kritéria	6,7	7,2	7,2
ČR	4,3	4,3	4,3

[33]

Konvergenční zprávy EK i ECB poukazují na to, že ČR splňovala všechny konvergenční pouze v roce 2006. V tom roce se také vláda rozhodovala, zda ČR vstoupí v roce 2007 do mechanismu ERM II. Nakonec se rozhodla přijetí eura odložit. Nikdo tehdy nemohl vědět, že tímto krokem se přijetí eura odloží na možná i 10 let, protože zanedlouho poté vypukla ve světě finanční krize.

2.2 Vyhodnocení plnění reálné ekonomické konvergence

Je důležité, aby ČR vykazovala sladěnost hospodářského vývoje s eurozónou, a to nejen v oblasti nominální konvergence, ale také reálnou ekonomickou konvergencí. Pomocí reálné ekonomické konvergence se sleduje zejména sblížování ekonomické úrovně, sladěnost hospodářských cyklů a sblížování cenových hladin. [26]

2.2.1 Současný stav ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou

V minulých letech docházelo v ČR k rychlému hospodářskému růstu, který však zastavila finanční a hospodářská krize. Došlo k výraznému ekonomickému útlumu a ke zpomalení přibližování cenové hladiny ČR k cenové hladině eurozóny. Také nezaměstnanost zaznamenala vysoký nárůst a v budoucnu by nemělo docházet k jejímu výraznému snížení. [33]

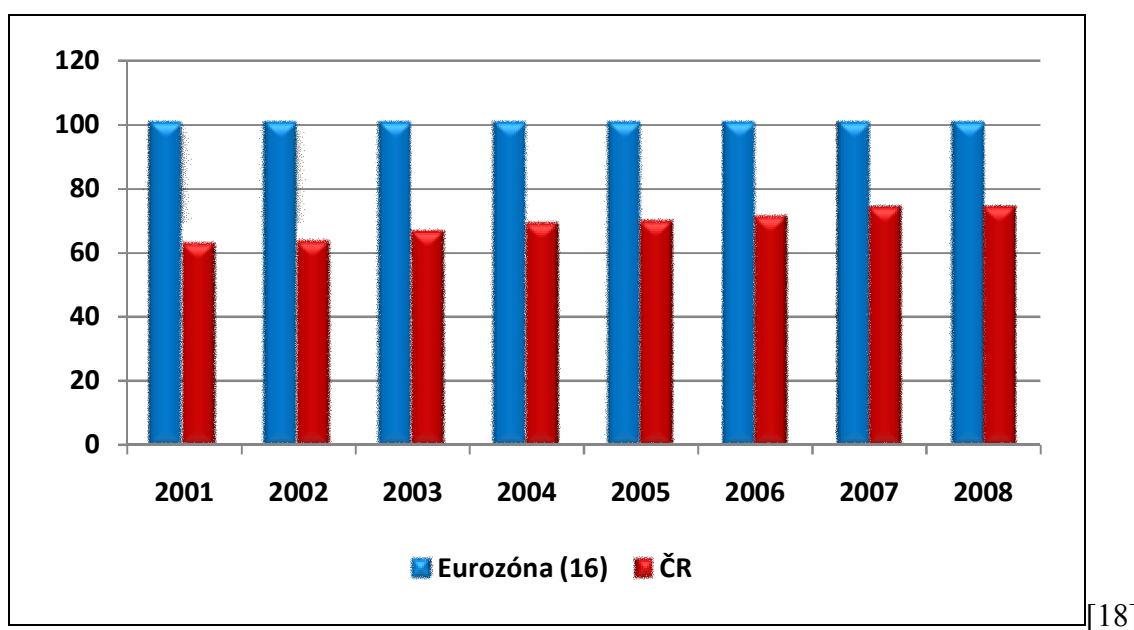
a) Cyklická a strukturální sladěnost

V případě, že při přijetí eura nebude ekonomika ČR sladěna s ekonomikou eurozóny, potom náklady, které plynou ze ztráty vlastní měnové politiky, mohou být vysoké. Ekonomickou sladěnost ČR s eurozónou můžeme porovnat stupněm reálné ekonomické konvergence. Čím vyšší bude stupeň reálné ekonomické konvergence před vstupem do eurozóny, tím nižší budou tlaky na zvyšování cenové úrovně, až se staneme členy eurozóny. V roce 2008 dosáhlo HDP v ČR na obyvatele 73,9 % průměru eurozóny, jak je vidět v následujícím grafu (graf 1). Pro ČR by bylo přínosem, kdyby se cenová hladina před přijetím eura ještě více přiblížila úrovni eurozóny. Výskyt asymetrických ekonomických šoků by měla snížit podobnost struktury ekonomické aktivity s eurozónou. Česká ekonomika se liší od ekonomiky eurozóny především vyšším podílem průmyslu na HDP, a to zejména automobilového.

Asymetrický šok může způsobit také přiblížení nominálních úrokových sazeb až těsně před vstupem do eurozóny. Proto je dobré začít s přibližováním k sazbám eurozóny v dostatečném předstihu. ČR se dlouhodobě daří udržovat nominální úrokové sazby na stejné úrovni

s eurozónou. V důsledku globální finanční krize sice došlo v polovině roku 2008 k mírnému rozdílu sazeb ČR, oproti sazbám eurozóny. V roce 2009 se však sazby opět přiblížily sazbám eurozóny.

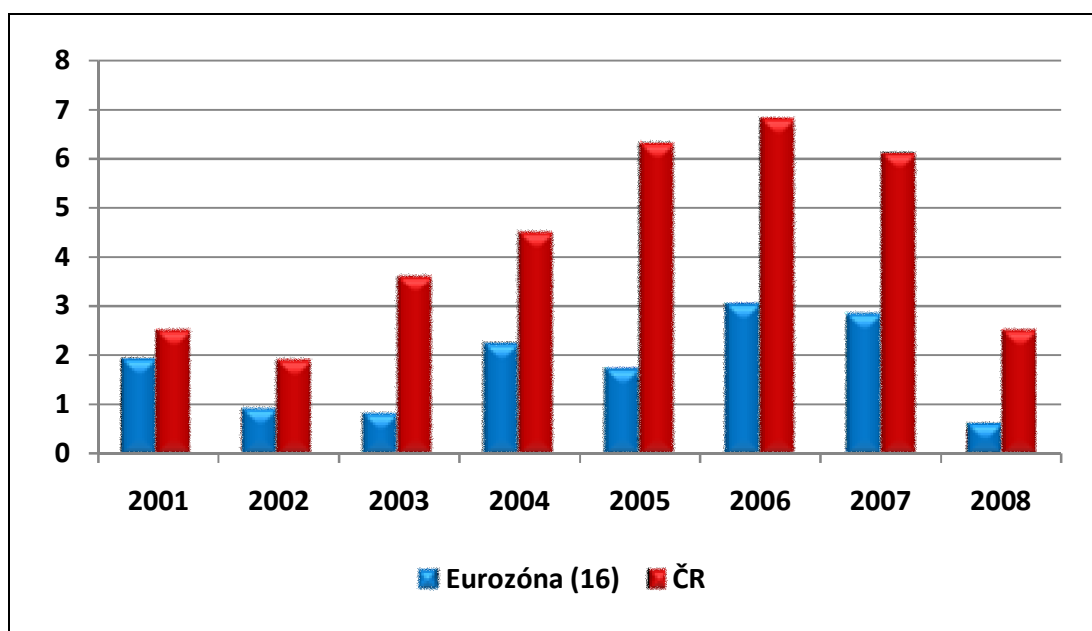
Přijetí eura na Slovensku zvýšilo předpoklady zvyšování hospodářské sladění ČR s eurozónou. Značná část vývozu ČR směřuje totiž na Slovensko. Také díky Slovensku jde téměř 70 % vývozu ČR do eurozóny. [33]

Graf 1 HDP na obyvatele v paritě kupní síly k eurozóně (v %)

V roce 2001 pokračovalo ožívování hospodářství ČR. HDP rostl již druhým rokem. V roce 2002 se hospodářský však růst české ekonomiky zpomalil. Bylo to zapříčiněno především silnou apreciací kurzu koruny a s tím souvisejícím zpomalením růstu investic. Inflace se nadále držela na nízké úrovni a nedocházelo tedy ke zvyšování spotřebitelských cen. Protože zároveň docházelo k nárůstu disponibilních důchodů domácností, rostla také spotřeba domácností a tím také HDP. V roce 2003 se zrychloval hospodářský růst české ekonomiky, na kterém se podílela zvýšená spotřeba domácností a růst investic. Spotřeba domácností se zvyšovala díky dynamickému růstu disponibilního důchodu, nízké inflaci, nízkým úrokovým sazbám u úvěrů a také očekávanému růstu cen v dalším roce v souvislosti se změnami spotřebních daní a DPH. V roce 2004 docházelo k urychlení ekonomického růstu a to přede-

vším díky zahraničnímu oživení a následnému růstu investic. V roce 2005 se výrazně se zvýšilo tempo růstu reálného HDP. K tomu přispěla zejména spotřeba domácností a tvorba kapitálu. V roce 2006 došlo k urychlení celosvětového hospodářského růstu, česká ekonomika však v hospodářském růstu předčila i eurozónu. V roce 2007 pokračoval růst české ekonomiky, avšak na konci roku již bylo patrné, že dojde ke zpomalení ekonomiky a to zejména díky snižování investičních aktivit, zpomalení čistého exportu a zpomalením růstu reálných disponibilních příjmů. V 1. polovině roku 2008 ekonomika vykazovala ještě růst. Ve 2. pololetí však již citelně zpomalila. Nervozita na mezinárodních finančních trzích se totiž přenesla také na české trhy. [5], [6],[7],[8],[9],[10],[11],[12],[13]

[16]

Graf 2 Růst HDP v ČR a eurozóně (v %)

HDP v ČR ještě nedosahuje takových hodnot, jako země eurozóny. Přesto HDP každým rokem rostlo a přibližovalo se průměru eurozóny. V roce 2008 vzrostlo HDP v důsledku celosvětové krize meziročně pouze o 2,5 %.

Tab. 10 Předpokládaný růst HDP v ČR a eurozóně – prognóza pro další roky (v %)

	2009	2010	2011
Eurozóna (16)	-4,1	0,7	1,5
ČR	-4,2	0,8	2,3

[33]

Předpokládaný propad HDP pro rok 2009 je -4,2 %, v dalších letech by mělo dojít k mírnému oživení ekonomiky.

b) Přízpůsobovací mechanismy

➤ deficit veřejných rozpočtů

ČR se zavázala k dosažení deficitu vládního sektoru na HDP ve výši maximálně 1 % do roku 2010. Vyrovnanost veřejných rozpočtů je důležitá proto, aby v době hospodářského oslabení mohly působit automatické stabilizátory. ČR se dařilo snižovat deficit veřejných rozpočtů až do roku 2008. V roce 2008 byla přijata mnohá opatření, která zvyšovala růst výdajů, a došlo k opětovnému nárůstu deficitu. V roce 2009 se deficit v důsledku protikrizových opatření ještě zvýšil. Zvyšování deficitu veřejných rozpočtů vede ke zvyšování veřejného dluhu v % HDP. Veřejný dluh ČR se v roce 2010 může přiblížit 40 % HDP.

➤ mzdy

Aby se ekonomika mohla lépe vyrovnat s šoky, musí mít pružné mzdy. Analýzy ukazují, že pružnost reálných mezd je v ČR a ostatních státech nízká. Současná krize však pružnost mezd zvýšila. Podniky musely totiž reagovat na ekonomický útlum zmrazováním nebo snižováním mezd. Také nezaměstnanost se díky ekonomické krizi výrazně zvýšila. V březnu 2010 dosáhla nezaměstnanost 9,7 %. Ve srovnání s rokem 2008, kdy průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla 5,4 %, je to výrazný nárůst nezaměstnaných lidí.

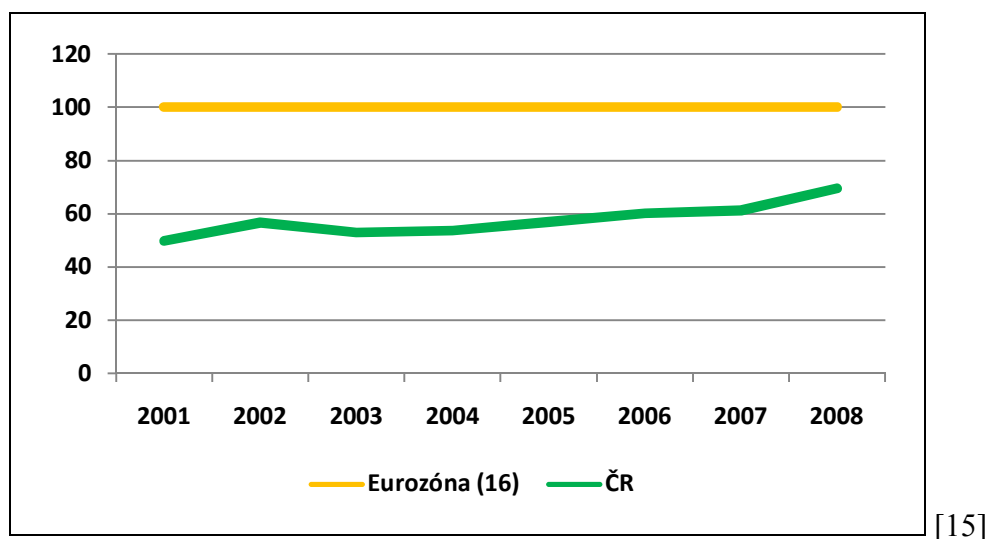
➤ bankovní sektor

Dopady ekonomických šoků pomáhá odstraňovat bankovní sektor. Proto je důležitá jeho stabilita a výkonnost. Náš bankovní sektor si v minulých letech vytvořil dostatečnou kapitálovou rezervu ze zisku. Proto nemusela naše centrální banka činit žádné kroky, které by musely posílit bankovní systém. České banky byly také podrobeny zátěžovému testu, který

odhalil, že jsou v dobrém stavu a jsou odolné vůči nejrůznějším rizikům. Banky jsou však dnes již opatrnější v poskytování úvěrů a zpřísnili tak jejich dostupnost. [33]

2.2.2 Sbližování cenových hladin

ČR se dařilo přibližovat cenovou hladinu eurozóně dobrým tempem. Přesto cenová hladina ČR stále nedosahuje takových hodnot, aby mohla ČR bez problémů přijmout euro. Navíc došlo v roce 2009 k přerušení přibližování cenové hladiny ČR k eurozóně a došlo k velkému nárůstu nezaměstnanosti. V následujícím grafu (graf 2) je vidět, jak se cenová hladina ČR v průběhu minulých let přibližovala k cenové hladině eurozóny.

Graf 3 Cenová hladina ČR k eurozóně (v %)

2.2.3 Synchronizace hospodářských cyklů ČR a eurozóny

Čtyři státy eurozóny bývají označovány za tzv. jádro EMU. Patří do něj Belgie, Francie, Německo a Rakousko. Hospodářské cykly těchto zemí mají dlouhodobě vysokou míru vzájemné sladění. Mezi země, které mají nejnižší sladění hospodářských cyklů s ostatními zeměmi EMU patří Řecko a Irsko.

V letech 1995 – 1998 měl hospodářský cyklus ČR skoro opačný vývoj k eurozóně. V minulých letech se však začal sblížovat s eurozónou, a v roce 2008 byl dokonce více synchronní s eurozónou, než tomu bylo u hospodářského cyklu Slovenska, které v roce 2009 přijalo euro. Proto se dá Slovensko zařadit spíše mezi periferní země. Pokud by však došlo k ekonomickému šoku, který by zasáhl eurozónu, více by asi zasáhl ČR než Slovensko. [26]

2.3 Srovnání stavu ekonomiky s Maďarskem, Polskem a Slovenskem

Tab. 11 Harmonizovaný index spotřebitelských cen

(průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců, růst v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maďarsko	9,1	5,2	4,7	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	4,0
Polsko	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4,0
Slovensko	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9
ČR	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	2,2

[22]

Inflace v Polsku a ČR se během uplynulých let držela na nižší úrovni, než tomu bylo u Maďarska. Slovensko mělo inflaci vyšší do roku 2004, od roku 2005 ji drží také na nižších úrovních.

Tab. 12 Deficit sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maďarsko	4,0	8,9	7,2	6,4	7,9	9,3	5,0	3,8	4,0
Polsko	5,1	5,0	6,3	5,7	4,1	3,6	1,9	3,7	7,1
Slovensko	6,5	8,2	2,8	2,4	2,8	3,5	1,9	2,3	6,8
ČR	5,6	6,8	6,6	3	3,6	2,6	0,7	2,7	5,9

[23]

V době globálního růstu mělo Maďarsko problémy s deficitem veřejných financí, a proto se také tomuto státu rok od roku zvyšoval vládní dluh, který se v roce 2009 přiblížil k hranici 80 % HDP. Maďarská vláda však podniká takové kroky, které snižují deficit sektoru vládních institucí. Od roku 2007 vykazuje rapidní zlepšení vládních financí a to i přes to, že ji stejně jako ostatní státy zasáhla světová krize. V současné době je fiskální situace Maďarska jedna z nejlepších na světě. Proto také vznikají optimistické odhady, které říkají, že by Maďarsko mohl přijmout euro již v roce 2014 nebo 2015.

Polsko splňovalo výši deficitu (do 3 % HDP) veřejných financí v posledních letech pouze v roce 2007. V roce 2009, kdy ekonomiky všech států světa zasáhla finanční krize, dokonce deficit převýšil 7 % HDP. Podobnou výši deficitu mělo Slovensko, ta se vyšplhala také skoro k 7 % HDP. Přesto má Polsko plán přijmout euro v roce 2015.

Česká ekonomika v roce 2009 vyrovnávala s finanční krizí a zároveň s politickou neochotou domluvit se na nějakém způsobu řešení výrazného oslabení ekonomiky, přesto ve srovnání s Polskem a Slovenskem dosáhla nižšího deficitu vládních financí.

Tab. 13 Vládní dluh (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maďarsko	52,2	55,6	58,4	59,1	61,8	65,6	65,9	72,9	78,3
Polsko	37,6	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	45	47,2	51
Slovensko	48,2	43,4	42,4	41,5	34,2	30,5	29,3	27,7	35,7
ČR	24,9	28,2	29,8	30,1	29,7	29,4	29	30	35,4

[24]

Vládní dluh u většiny zemí světa neustále narůstá, přesto se najdou státy, které dokážou svůj dluh snižovat. Mezi ně patří i Slovensko, které, jak je zřejmé z předešlé tabulky (tab. 16), snižovalo svůj vládní dluh až do roku 2008. V roce 2009 tento dluh opět narostl a to celkem výrazně. V ČR vládní dluh neustále vzrůstá, a pokud nedojde v nejbližší době k reformě financí, lze očekávat další výrazné zadlužování státu. Také v Maďarsku a Polsku dluh neustále prohlubuje.

Tab. 14 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu

(průměr za posledních 12 měsíců, v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maďarsko	7,94	7,09	6,83	8,19	6,6	7,12	6,74	8,24	9,11
Polsko	10,68	7,32	5,78	6,92	5,23	5,26	5,5	6,09	6,13
Slovensko	8,05	6,91	4,99	5,02	3,52	4,42	4,49	4,72	x
ČR	6,31	4,88	4,12	4,75	3,51	3,78	3,8	4,6	4,9

[21]

Udržování nižších úrokových sazeb u vládních dluhopisů je jednou z podmínek pro vstup do eurozóny. V ČR a na Slovensku byly tyto úrokové sazby v posledních letech na nízké úrovni. V Maďarsku však tyto sazby v posledních letech rapidně stouply. Polsko je udržuje na takové úrovni, kdy splňují konvergenční kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.

2.4 PEST analýza

Analýza vnějšího prostředí, tzv. PEST analýza zahrnuje důležité externí faktory. Patří mezi ně faktory politicko-legislativní, ekonomické, sociálně-kulturní a technologické. Tato analýza se snaží zodpovědět následující otázky:

„Jak se pravděpodobně změní významné položky ve všech čtyřech oblastech prostředí během námi plánovaného obchodu?“ [27]

„Co je motorem změny – to znamená, jaké faktory zapříčiňují změnu? Budou mít vliv? Intenzivnější vliv?“ [27]

„Jaký bude pravděpodobný dopad těchto změn na naše operace?“ [27]

„Jak můžeme tyto změny a trendy co nejlépe zohlednit při formulování naší strategie?“ [27]

PEST analýza se zabývá sestavováním budoucích scénářů. Zaměřuje se na nejvýznamnější vývojové trendy. Pokud se však má odhadovat budoucí vývoj, je nutné znát také vývoj předcházející, tedy minulost. [27]

Pomocí PEST analýzy jsem vymezila vnější prostředí a faktory, které mohou přijetí eura nějakým způsobem ovlivnit.

2.4.1 Politické faktory

Do politických faktorů patří legislativa, daňová politika, dílčí politiky a ochrana spotřebitele. Jednotlivé faktory se dále dělí na konkrétní problematiku.

➤ Legislativa

- *Obecný zákon o zavedení eura (účinný dnem zavedení eura)*

Trend: Vytvoří předpoklady pro zajištění přechodu na jednotnou evropskou měnu v ČR. Obecný zákon bude také východiskem pro novelizaci dalších právních předpisů České republiky, které budou nutné pro zavedení eura.

Dopad: Obecný zákon bude obsahovat odkaz na přepočítací koeficient a odkaz na způsob přepočtu z koruny na euro nebo jiné měny. Dále bude obsahovat hlavní principy zaokrouhlování, konverze cen a duální označování cen, způsob konverze peněžních prostředků na bankovních účtech, způsob konverze cenných papírů a ostatních investičních nástrojů, záruku neměnnosti dříve uzavřených právních závazků, správních a soudních rozhodnutí v souladu s principem kontinuity právních nástrojů, pravidla pro výměnu oběživa, kontrolu a dohled nad dodržováním tohoto zákona a sankce pro případ jeho porušení nebo nedodržení.

- *Nový zákon o ČNB*

Trend: Nový zákon o České národní bance, který nahradí stávající zákon

č. 6/1993 Sb., zabezpečí přenesení některých rozhodovacích pravomocí na Evropskou centrální banku.

Dopad: Zákon bude obsahovat ustanovení o naší nové měně. Bude stanoveno, že měnou ČR je euro, které se dělí na sto centů. Zkratka eura je EUR a symbol eura je €.

Další významnou změnou bude zapojení ČNB do Evropského systému centrálních bank. ČNB se tak bude podílet na vydávání bankovek a mincí v eurech a zajišťování jejich oběhu.

- *Daňové zákony a právní předpisy v oblasti účetnictví, sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění a další právní předpisy*

Trend: Jedná se o právní předpisy, které upravují ukládání peněžitých sankcí a právní předpisy obsahující pravidla pro zaokrouhlování.

Dopad: Ve všech zákonech a předpisech musí být uvedena nová měna euro. [35]

➤ Daňová politika

- *Daně*

Trend: Evropská komise se snažila o daňovou harmonizaci. Členské státy eurozóny se však daňové harmonizaci brání, protože daně jim pomáhají stabilizovat vlastní ekonomiku. Jsou proto důležitým fiskálním nástrojem státu. Ke stabilizaci ekonomiky slouží především přímé daně. Evropská unie se snažila vyřešit daňové problémy a to kodexem chování pro firemní daně, zrušením daní na úroky a licence, opatřením k eliminaci distorzí ve zdanění kapitálových příjmů a snížení distorzí u nepřímých daní.

Dopad: Daňová politika zůstává i nadále symbolem národní suverenity státu. Zavedením eura se Česká republika nijak nezavazuje k daňovým změnám. Zavedení eura tedy nemá přímý dopad na daňovou oblast, avšak na daňovou oblast může mít dopad jednak snaha plnit maastrichtská konvergenční kritéria a následně plnění požadavků Paktu stability a růstu. [35]

➤ Dílčí politiky

- *Mezinárodní obchod*

Trend: Snadnější obchodování s ostatními zeměmi eurozóny – odstranění překážky volného pohybu zboží, služeb a kapitálu

Dopad: Bude se obchodovat v jedné měně a tím dojde k odstranění konverzních nákladů a k výraznému snížení také dalších složek transakčních nákladů.

Firmy také uspoří další finanční prostředky, které využívaly na zajištění proti rizikům vyplývajícím ze změn měnových kurzů.

Dojde také k urychlení a zjednodušení všech platebních operací. To by mělo mít dopad na růst zahraniční obchodní výměny, což však může mít však i negativní následky.

- *Zahraniční investice*

Trend: Se zavedením eura se odstraňuje překážka pro volný pohyb kapitálu.

Dopad: Společná měna by měla usnadnit přesun finančních prostředků mezi ekonomikami. Investoři již nebudou vystaveni rizikům, které byly spojeny s pohyby měnového kurzu.

Pro investory bude také euro důvěryhodnější než česká koruna.

Zavedení společné měny by však nemělo mít výraznější vliv na investice přitékající do České republiky. [26], [29], [36]

➤ Ochrana spotřebitele

- *Metodika stanovující způsob duálního označování cen*

Trend: Povinnost duálně označovat ceny budou mít jak právnické, tak i fyzické osoby.

Dopad: Spotřebitelé budou mít lepší přehled v cenách a odhalí případné účelné zdražování výrobků a služeb ze strany obchodníků. [35]

2.4.2 Ekonomické faktory

Do ekonomických faktorů patří makroekonomické ukazatele ČR, nezaměstnanost, kupní síla a průměrná mzda. Jednotlivé faktory se dále dělí na konkrétní problematiku.

➤ Makroekonomické ukazatele ČR

- *HDP*

Trend: Vzrůst zahraničního obchodu (jak exportu, tak i importu) má vliv na zvyšování produktivity a následně i růst HDP.

Dopad: Zvyšování konkurenčního tlaku – české firmy budou po vstupu do eurozóny vystaveny většímu konkurenčnímu tlaku od domácích i zahraničních firem a proto bude muset docházet k efektivnějšímu využívání zdrojů, snižování marží a případnému snižování cen.

Inovace – firmy budou častěji přistupovat k inovacím, protože budou moci následně výsledky svých inovací šířit na velkém evropském trhu.

- *Státní rozpočet*

Trend: Dodržování Paktu stability a růstu.

Dopad: ČR bude muset dodržovat stanovená pravidla. Ze strany EU bude tlak na rozpočtovou kázeň.

- *Úrokové míry*

Trend: Evropská centrální banka se snaží udržovat úrokové sazby na nízké úrovni. Česká republika úrokové sazby také drží na nízké úrovni, ale sazby, které poskytují banky podnikům na jejich úvěrech, jsou vyšší než v eurozóně.

Dopad: Firmám i domácnostem by se mohly zlevnit půjčky.

- *Inflace*

Trend: Asymetrický šok, který může být vyvolán nárůstem agregátní poptávky (příliv zahraničních investic, růst spotřebitelské poptávky, velké zvyšování výdajů státního rozpočtu některé ze zemí měnové unie).

Vyrovňávání cenových hladin, neadekvátní růst mezd, zvyšování cen obchodníky, efekt zakrouhlování.

Dopad: Růst inflace.

➤ Nezaměstnanost

- *Míra nezaměstnanosti*

Trend: Možné zvýšení produktivity výrobních faktorů.

Dopad: Snížení nezaměstnanosti.

➤ Kupní síla

- *Přepočítávací koeficient*

Trend: Nerovnovážený stav přepočítávacího koeficientu, zvyšování cen obchodníků, vyrovnávání cenových hladin.

Dopad: Nadhodnocení nebo podhodnocení mezd, důchodů a úspor. V závislosti na tom by se zvýšila, nebo snížila kupní síla obyvatelstva.

➤ Průměrná mzda

- *Mzda*

Trend: Přibližování životní úrovně zemím eurozóny.

Dopad: Zvyšování průměrné mzdy. [26], [29], [36]

2.4.3 Sociálně-kulturní faktory

Do sociálně-kulturních faktorů patří mobilita obyvatelstva, příjmy obyvatelstva, životní úroveň a spotřební chování obyvatelstva. Jednotlivé faktory se dále dělí na konkrétní problematiku.

➤ Mobilita obyvatelstva

- *Mobilita obyvatelstva*

Trend: Jednodušší cestování

Dopad: Jednodušší cestování

➤ Příjmy obyvatelstva

- *Mzdy*

Trend: Tlak odborů a zaměstnanců na zvyšování mezd.

Dopad: Možné zvyšování mezd.

➤ Životní úroveň

- *Životní úroveň obyvatelstva*

Trend: Přibližování životní úrovně zemím eurozóny.

Dopad: Životní úroveň obyvatelstva by se měla zvýšit.

➤ Spotřební chování obyvatelstva

- *Spotřební chování obyvatelstva*

Trend: Lidé mají pocit, že dochází ke zdražování.

Dopad: Spotřeba obyvatelstva by mohla krátkodobě klesnout. [26], [29], [36]

2.4.4 Technologické faktory

Do technologických faktorů patří celkový stav technologie, nové objevy a změny technologie. Jednotlivé faktory se dále dělí na konkrétní problematiku.

➤ Celkový stav technologie

- *Technologie*

Trend: Euro je investory vnímáno jako stabilnější měna než česká koruna.

Dopad: Možný příliv zahraničních investic do technologií.

➤ Nové objevy

- *Nové technologie*

Trend: Zahraniční obchod umožňuje snadnější přístup k novým technologiím a firmy tak mohou využít technologie zahraničních firem.

Dopad: Firmy nemusí podstupovat riziko vlastního výzkumu a vývoje, který je finančně nákladný.

➤ Změny technologie

- *Inovace*

Trend: Firmy se přikloní k inovaci častěji, pokud ji potom budou moci uplatnit jak na domácím, tak na zahraničním trhu.

Dopad: Jsou důležité pro udržení konkurenceschopnosti. [26], [29], [36]

2.5 SWOT analýza

Přijetí eura má mnoho výhod, ale také nevýhod. Vstup do eurozóny by měl nastat až ve chvíli, kdy výhody převáží nevýhody. Jedině to může eliminovat rizika, která mohou plynout z přijetí eura.

SWOT analýza je metoda odhalující silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Umožňuje identifikovat vývoj vnitřního a vnějšího prostředí a usnadňuje rozhodování o záměrech projektu.

SWOT analýza v tomto případě pomůže odhalit, zda je přijetí eura výhodné pro zájmové skupiny. Zájmové skupiny použité v této práci se dělí na tři skupiny. Je to stát, podnikatelé a firmy, občané a domácnosti. Na každou z těchto skupin může přijetí eura působit pozitivně i negativně.

Příležitosti a hrozby pro dané skupiny vycházejí z provedené PEST analýzy. PEST analýza je zaměřená na analýzu vnějšího prostředí a zahrnuje politicko-legislativní, ekonomické, sociálně-kulturní a technologické faktory. Obě tyto analýzy vycházejí ze zkušeností jednotlivých států, které již v minulosti euro přijaly.

2.5.1 Stát

Tab. 15 SWOT analýza pro stát

Silné stránky	Slabé stránky
- spolurozhodování o měnové politice eurozóny - tlak na rozpočtovou kázeň - ochrana před krizí platební bilance - odpadne tlak na držbu devizových rezerv	- ztráta samostatné měnové politiky - ztráta kurzu jako stabilizačního nástroje - jednorázové náklady na přípravu, výrobu a distribuci euro bankovek a náklady na stažení a likvidaci českých bankovek - ztráta určitého národního symbolu
Příležitosti	Hrozby
- pokračování růstu konkurenceschopnosti české ekonomiky - sníží se možnost vzniku měnových krizí - jednodušší čerpání prostředků z Evropské unie	- zastaralost maastrichtských kritérií může poškozovat reálnou konvergenci

[26], [29], [36]

2.5.2 Podnikatelé a firmy

Tab. 16 SWOT analýza pro podnikatele a firmy

Silné stránky	Slabé stránky
- omezení kurzového rizika - omezení nákladů na zabezpečení kurzového rizika (hedging) - snížení transakčních nákladů - úspora nákladů zahraničního platebního styku - nižší náklady na obstarání kapitálu (nižší úrokové sazby u úvěrů) - obchodní otevřenost ČR - usnadnění obchodních transakcí - vedení účtů v cizích měnách - zjednodušení účetnictví - stabilní měna pro podnikatelská rozhodnutí	- jednorázové náklady na zavedení eura - náklady na úpravu informačních systémů - náklady na tvorbu nových ceníků, sazebníků a katalogů - náklady na výměnu a zabezpečení hotovosti - náklady na informační kampaň - náklady na duální manipulaci s hotovostí
Příležitosti	Hrozby
- proniknutí na mezinárodní trh	- vyšší inflace - tlak na zvyšování mezd - ztráta cenové konkurenceschopnosti - větší konkurence - nevhodně nastavená výše přepočítávacího koeficientu - nevhodně nastavené úrokové sazby jednotné měnové politiky ECB

2.5.3 Občané a domácnosti

Tab. 17 SWOT analýza pro občany a domácnosti

Silné stránky	Slabé stránky
- pohodlnější a levnější cestování - snadno porovnatelné ceny zboží a služeb v zemích eurozóny - levnější půjčky (protože ECB udržuje úrokové sazby na nízké úrovni) - úspora nákladů na nákup a prodej cizích měn - bankovní účty vedené v cizí měně	
Příležitosti	Hrozby
- možné snížení nezaměstnanosti (v důsledku zvýšené produktivity výrobních faktorů a větší mobility pracovních sil) - možné zvyšování mezd (tlak odborů na růst mezd z důvodu přibližování životní úrovně eurozóny) - možné snižování cen, zvyšování kvality a větší nabídka zboží a služeb (z důvodu zvyšování konkurenčního tlaku)	- růst cen z důvodu vyrovnávání cenových hladin, zaokrouhlování, asymetrického šoku nebo zvyšování cen obchodníky - podhodnocení mezd, důchodů a úspor v důsledku špatně stanoveného přepočítacího koeficientu

[26], [29], [36]

2.6 Termín přijetí eura

Prvním termínem pro přijetí eura byl rok 2007, který byl stanoven v návrhu Strategie přistoupení k eurozóně z roku 2002. V samotném dokumentu Strategie přistoupení ČR k eurozóně, vydaném v roce 2003, byl stanoven termín pro přijetí eura v horizontu let 2009–2010. V roce 2005 byl termín upřesněn na 1. 1. 2010. Dne 25. října 2006 však vydala naše vláda rozhodnutí, že ČR nevstoupí v roce 2007 do mechanismu ERM II. Následovalo zrušení původního termínu přijetí eura a další termín již stanoven nebyl. [26]

2.6.1 Důsledky oddálení eura

➤ Přínosy:

- bude docházet k dalšímu sblížení cenové hladiny, což by zmírnilo případný inflační šok po přijetí eura. Pokud by však došlo k měnové krizi, cenová hladina by se mohla vrátit zpět.

➤ Náklady:

- riziko měnových krizí s řadou destabilizačních dopadů
- riziko růstu úrokových sazeb a oslabení investování
- apreciacie kurzu, která oslabuje konkurenceschopnost exportérů
- riziko oslabení přílivu přímých zahraničních investic [26]

2.6.2 Dopady odložení eura

Odkládání zavedení eura může mít nepříznivý vliv na ekonomický růst.

- tím jak budou další státy Evropy přecházet na společnou měnu, vzroste riziko spekulativního útoku a může docházet k měnovým krizím.
- Stát, který odkládá zavedení eura, se může stát nedůvěřivou ekonomikou, tím může dojít k nárůstu rizikové prémie, což bude mít za následek růst úrokových sazeb a to může vést k oslabení investičních výdajů.
- hrozí omezení přílivu zahraničních investic, protože investoři je budou směřovat spíše do důvěryhodnějších států eurozóny. [26]

3 VYHODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI ČR NA PŘIJETÍ EURA

ČR se v současnosti potýká s hospodářským útlumem. To také nepříznivě působí na možné brzké přijetí eura. ČR v současnosti bez problému plní kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, kritérium vládního dluhu a v tomto roce by měla plnit také kritérium cenové stability. Dlouhodobější problémy se dají předpokládat s plněním kritéria vládního deficitu, který v minulém roce dosáhl až k 5,9 % HDP. Protože se v příštích letech nepředpokládá výraznější hospodářské oživení, vládní deficit se bez zásahu státu bude jenom zvyšovat. To by mohlo mít v dalších letech nepříznivý dopad také na vládní dluh, který by mohl díky vysokým vládním deficitům rychle narůst.

V současnosti ČR s napětím očekává květnové volby do poslanecké sněmovny. Teprve po volbách bude jasné, jakým směrem se bude ekonomika ČR ubírat. Levice prosazuje snížení vládního deficitu pomocí zvýšení daní, naproti tomu pravice prosazuje převážně snížení vládního deficitu pomocí razantního snížení vládních výdajů. Dnes ještě nevíme, kdo ve volbách zvítězí, jedno je však jasné, s vládním deficitem se musí začít pracovat.

Nezbytná je také reforma financí, zdravotnictví a důchodového systému. Největším problémem do budoucna se jeví zejména stárnutí obyvatelstva a s tím související rapidní nárůst lidí důchodového věku. Již dnes jsou totiž výplaty důchodů jednou z největších položek na výdajové straně státu. Pokud tedy v blízké době nedojde k reformě důchodového systému, nebude brzy důchody z čeho vyplácet, protože lidstvo rychle stárne a důchodového věku se dožívá stále větší procento populace. Se stárnutím populace také souvisí zvýšené náklady na zdravotní péči.

Vládní dluh je dnes velice aktuálním tématem. V ČR v minulém roce přesáhl 35 % HDP. V EU patří vládní dluh ČR k těm nižším, a proto se může zdát, že v tomto směru nemá náš stát žádné problémy. Velké problémy v tomto směru má dnes především Řecko, kterému bez vysoké finanční pomoci států eurozóny a Mezinárodního měnového fondu hrozí bankrot. Problémovými jsou však i další státy jižní Evropy jako například Portugalsko, Itálie nebo Španělsko. Také díky těmto zemím jsou finanční trhy velice obezřetné. Proto pokud bude vládní dluh ČR nadále růst, mohlo by dojít ke snížení ratingu a následnému zvýšení rizikové premie pro ČR. Snížení ratingu znamená, že státu se zhoršila schopnost splácet svoje závazky. To může mít za následek zvyšování úroků například u dluhopisů a snižování hodnoty akcií. Rating ČR je zatím na dobré úrovni, avšak pokud bude nadále docházet k

zadlužování našeho státu a nedojde k potřebným reformám, může velice rychle klesnout. Poté by se půjčování peněz ČR zdražilo a problémy mohou nastat také s věřiteli. Ti by již nemuseli být tak ochotní půjčovat další peníze našemu státu, protože by se obávali, že je ČR již nesplatí.

Z hlediska ekonomické sladění se ČR podařilo od roku 2001 přiblížit k zemím eurozóny. V roce 2008 byl HDP na obyvatele v paritě kupní síly o 11 % vyšší, než tomu bylo v roce 2001. Nyní došlo k hospodářskému útlumu, ale již v roce 2011 se očekává oživení ekonomiky a HDP by měl vzrůst o 2,3 %. Také cenová hladina se od roku 2001 výrazně přiblížila zemím eurozóny. V roce 2001 byla cenová hladina na 50 % eurozóny, v roce 2008 to bylo již 70 %. Před přijetím eura by bylo dobré, kdyby se cenová hladina ještě více přiblížila průměru eurozóny.

3.1 Vyhodnocení připravenosti zájmových skupin na přijetí eura

3.1.1 Stát

Ze SWOT analýzy vyplývá, že pro stát bude největší změnou ztráta samostatné měnové politiky a kurzu jako stabilizačního nástroje. To se jeví jako nejrizikovější slabá stránka, která by se v budoucnu mohla stát problémem. Pokud bude v ČR špatný ekonomický vývoj a ostatní státy eurozóny na tom budou odlišně, v ČR se projeví ztráta samostatné měnové politiky zejména tím, že nebude moci používat významné nástroje, které by mohly zmírnit tyto negativní dopady. Výhodou naopak bude, že bude ČR zapojena do rozhodování o měnové politice eurozóny, což může trochu vyrovnat obavy ze ztráty samostatné měnové politiky.

Evropská unie neustále sleduje stav naší ekonomiky a snaží se nás donutit ke snižování deficitu veřejných financí tak, abychom byli schopni plnit konvergenčních kritérium udržitelnosti veřejných financí. Jednou z výhod vstupu do eurozóny, které jsem uvedla do SWOT analýzy, je i tlak na rozpočtovou kázeň po přijetí společné měny. Jak jsme se však mohli v minulosti a také dnes přesvědčit, v praxi nejsou velké tlaky na plnění Paktu stability a růstu. Proto se také mnoho států dlouhé roky postupně zadlužovalo a dnes se začíná mluvit o možném problému těchto zemí, splácet do budoucna všechny své závazky. Z důvodu aktuálních problémů s financemi Řecka se dá proto předpokládat, že Evropská unie podnikne kroky, které mohou zpřísnit pravidla a to jak pro přijetí eura, tak pro následné plnění Paktu

stability a růstu. To může mít pro ČR velký přínos, protože na financování našeho státu budou dohlížet ostatní státy eurozóny. Vláda ČR se tak bude muset chovat zodpovědněji v oblasti financí.

3.1.2 Podnikatelé a firmy

Pro podnikatele a firmy by přijetí eura mělo jednoznačně nejvíce výhod. Euro jim může ušetřit mnoho výdajů, které jsou spojeny například s kurzovým rizikem nebo transakčními operacemi. Neméně důležitým je také to, že je euro stabilní měna. Podnikatelům a firmám se také otevrou nové možnosti obchodování a výrazně se jim usnadní obchodní transakce.

Nevýhodou jsou jednorázové náklady na zavedení eura, ve kterých se projeví zejména úpravy informačních systémů a náklady na nové ceníky a katalogy. Hrozbou pro firmy je tlak na zvyšování mezd. Ty by mohly přijít ze strany odborů, které mohou požadovat vyšší platy zaměstnanců z důvodu přibližování mezd k průměru mezd v eurozóně, a také to může být z důvodu případného zvýšení inflace, která může zasáhnout zemi ihned po přijetí eura.

Velkou příležitostí bude možnost snadného proniknutí na mezinárodní trh. Pokud však tuto příležitost podnikatelé a firmy nevyužijí, může jim naopak hrozit oslabení jejich vlivu z důvodu větší konkurence. To může vést k nižší ziskovosti.

Dlouhé roky veřejnost i vláda diskutují o tom, kdy bude nejlepší okamžik euro přijmout. Podnikatelé i firmy chtějí euro již dlouho a to zejména proto, aby se jim zjednodušilo obchodování v rámci eurozóny a odstranila se nestabilita kurzu. Podnikatelé a firmy by tak mohli lépe plánovat své obchody. Exportéři vidí největší přínos v tom, že se odstraní riziko kurzových ztrát. Euro však může být nevýhodné pro dovozce, kteří profitují z posilování koruny. Většina podnikatelů nemá strach ze ztráty své konkurenceschopnosti.

3.1.3 Občané a domácnosti

Snad největší obavy z přijetí eura sdílejí občané. Jako velkou hrozbu vidí zvýšení inflace. I když nebyla prokázána souvislost mezi zvýšením inflace a přijetím eura, přesto měli obyvatelé nové měny pocit, že došlo k zásadnímu zvýšení cen. Tomuto jevu se říká riziko vnímané inflace. Ceny u některých výrobků a služeb se mohou po přijetí eura opravdu zvýšit, ale u jiných ceny naopak klesají. Lidé však vnímají především zvyšování cen a ne jejich snižování.

Domácnosti pak reagují na zvyšování cen citlivěji zejména proto, že postihuje především potraviny a služby denní potřeby.

Obyvatelé ČR se obávají zvyšování cen i proto, že si na vyšší ceny stěžují Slováci, kteří eurem platí již více než rok.

Přijetí eura bude mít pro obyvatele hlavně hodně výhod. Cestování pro ně bude pohodlnější a levnější. Nebudou si muset již měnit peníze, pokud budou cestovat do zemí eurozóny. Také v oblíbených turistických destinacích je možné platit eurem i přesto, že tyto státy nejsou členy eurozóny. V tomto případě občané uspoří náklady, které by musely vydat za nákup a prodej cizí měny. Ceny zboží a služeb pro ně budou zároveň snadno porovnatelné a navíc budou vlastnit účet v cizí měně, takže pro ně nákup ze zahraničí bude velice jednoduchý.

Z důvodu zvyšování konkurenčního tlaku na české výrobce a prodejce může také docházet ke zvyšování kvality zboží a služeb, rozšiřování jejich nabídky a případnému snižování cen.

Výčet výhod a příležitostí, které poskytuje přijetí eura českým občanům a domácnostem jistě převáží strach ze zvyšování inflace. V tomto případě je tedy žádoucí, aby se ČR postarala o osvětu svých obyvatel. Před přijetím eura by bylo vhodné upozornit občany na všechny výhody, které jim budou plynout z přijetí společné měny. Je nutné, aby občané pochopili, že se nemusí bát zvýšení inflace. Stát by měl informovat o činnostech, které bude vyvíjet, aby nedocházelo k účelovému zdražování výrobků a služeb ze strany obchodníků. Je potřeba hlídat prodejce, aby účelově nenavyšovali ceny a nezneužívali přijetí eura ke zdražování.

3.2 Doporučení pro přijetí eura

V příštích letech se nepředpokládá výrazný hospodářský růst. Proto, aby ČR splnila kritérium udržitelnosti veřejných financí, musí dojít k výraznému snížení výdajů a to především mandatorních. Překážkou v tomto směru jsou některé politické strany, které nejsou ochotny v zájmu plnění svých volebních programů výdaje omezovat a hrozí, že předložené úsporné varianty nebudou schváleny. Proto bude pravděpodobně nutné zvýšit příjmovou část státního rozpočtu. Z mého pohledu je reálné euro přijmout do roku 2020. Politikové mluví i o dřívějším přijetí, avšak to by muselo dojít k radikálním škrtnům ve státním rozpočtu a také k mnoha reformám. Schodek rozpočtu veřejných financí by mohl klesnout pod 3 % v roce 2015. V tom roce by mohla ČR také vstoupit do mechanismu ERM II a eurem začít platit

v roce 2017. To by se však museli politikové napříč politickým spektrem začít chovat zodpovědně v otázce veřejných financí. Nebo by muselo dojít při květnových volbách k významnému zvratu. Zatím ze všech předvolebních průzkumů vyplývá, že by mohlo dojít opět k volebnímu patu, kdy by levice a pravice měla shodný počet křesel v poslanecké sněmovně. V takovém případě by se těžko schvalovaly škrty v rozpočtu, případné zvyšování daní apod. V otázce reforem by se politické strany asi také těžko shodly na nějakém kompromisu. Proto si myslím, že rok 2020 je realističtější. Dnes je ještě předběžné stanovovat termín přijetí eura, až k tomu však dojde, měla by si ČR pohlídat, aby to byl termín opravdu poslední. Neustálé změny možného data přijetí eura totiž velmi snižuje důvěryhodnost naší ekonomiky.

ZÁVĚR

Aby mohla Česká republika přijmout společnou měnu euro, musí přizpůsobit své právní předpisy evropské legislativě, splňovat konvergenční kritéria a určitý stupeň reálné ekonomické konvergence. Česká republika v současnosti neplní dvě z pěti kritérií, a to kritérium vládního deficitu a stability měnového kurzu. Kritérium stability měnového kurzu však nemůže Česká republika splňovat, dokud nevstoupí do mechanismu směnných kurzů ERM II.

V práci jsem se kromě plnění konvergenčních kritérií a stupně reálné ekonomické konvergence zabývala otázkou, jak je přijetí eura výhodné pro jednotlivé zájmové skupiny. Z analýzy vyplynulo, že jednoznačně nejvíce výhod má euro pro podnikatelskou sféru, která by euro přijala co nejdříve. Největší obavy mají naopak z přijetí společné měny obyvatelé našeho státu, kteří vnímají přijetí eura jako spotřebitelé. Obavy mají zejména ze zvyšování cen zboží a služeb. Co se týče státu, v době hospodářské nerovnováhy se ukázalo, že státu by po přijetí eura mohla scházet možnost provádění samostatné měnové politiky Českou národní bankou. Česká republika bude plně závislá na rozhodnutí Evropské centrální banky, která však nebude činit kroky, které by pomohly naší ekonomice, pokud nebude stejný problém ve více státech eurozóny.

Vláda si však uvědomuje budoucí dlouhodobé výhody společné měny a proto se snaží o přijetí eura. Náš stát čekají v příštích letech pravděpodobně významné reformy a také snaha o snižování deficitu státního rozpočtu. Datum přijetí eura je však pro Českou republiku zatím nejisté.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BABECKÝ, J., et al. *Zavedení Eura v České republice* [online]. 2008 [cit. 2010-03-29]. Analýzy sladěnosti 2008. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/analyzy_sladenosti_2008_pdf.pdf>.
- [2] BUREŠ, J. *EUROPEUM : institut pro evropskou politiku* [online]. 26. 11. 2003 [cit. 2010-03-29]. Pakt stability a růstu: rovní a rovnější. Dostupné z WWW: <http://www.europeum.org/dispatch_article.php?aid=33&cid=6&nolang=1&type=0&page=2>.
- [3] *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 23.2.2010 [cit. 2010-03-10]. Hlavní měnové a fiskální ukazatele ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-menove-a-fiskalni-ukazatele-cr/1000431/49262/#kurzyczkeur>>.
- [4] ČNB [online]. 12.1.2005 [cit. 2010-03-06]. Vstup do EU a přistoupení k eurozóně. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/maastricht_sladenost_cr.pdf>.
- [5] ČNB [online]. 2002 [cit. 2009-12-02]. Bankovní dohled v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/download/bd_2001_c.pdf>.
- [6] ČNB [online]. 2003 [cit. 2009-12-02]. Bankovní dohled v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/download/bd_2002_c.pdf>.
- [7] ČNB [online]. 2004 [cit. 2009-12-02]. Bankovní dohled v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/download/bd_2003_c.pdf>.
- [8] ČNB [online]. 2004 [cit. 2009-12-02]. Publikace vydávané Českou národní bankou. Dostupné z WWW:

- <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/publikace/download/fs_r_k_2003.pdf>.
- [9] ČNB [online]. 2005 [cit. 2009-12-02]. Zprávy o finanční stabilitě. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/FS_2004.pdf>.
- [10] ČNB [online]. 2006 [cit. 2009-12-02]. Zprávy o finanční stabilitě. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/FS_2005.pdf>.
- [11] ČNB [online]. 2007 [cit. 2009-12-02]. Zprávy o finanční stabilitě. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2006/FS_2006.pdf>.
- [12] ČNB [online]. 2008 [cit. 2009-12-02]. Zprávy o finanční stabilitě. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2007/FS_2007.pdf>.
- [13] ČNB [online]. 2009 [cit. 2009-12-02]. Zprávy o finanční stabilitě. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2008-2009/FS_2008-2009.pdf>.
- [14] ČNB [online]. c2010 [cit. 2010-03-06]. Integrace ČR do EU - měnová a hospodářská politika. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.
- [15] ČSÚ [online]. 2010 [cit. 2010-02-01]. Komparativní cenové hladiny. Dostupné z WWW: <<http://apl.czso.cz/ode/tab/tsier010.htm>>.
- [16] ČSÚ [online]. 2010 [cit. 2010-02-01]. Meziroční míra růstu reálného HDP. Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/05004505FB/\\$File/1607090803.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/05004505FB/$File/1607090803.pdf)>.
- [17] ČSÚ [online]. c2010 [cit. 2010-02-01]. HDP na obyvatele v paritě kupní síly. Dostupné z WWW: <<http://apl.czso.cz/ode/tab/tsieb010.htm>>.

- [18] ČSÚ [online]. c2010 [cit. 2010-02-01]. Hrubý domácí produkt v tržních cenách. Dostupné z WWW: <<http://apl.czso.cz/ode/tab/tec00001.htm>>.
- [19] ECB [online]. 2009 [cit. 2010-05-01]. Map of euro area 1999 – 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/euro/intro/html/map.en.html>>.
- [20] EU. Konsolidovaná znění smlouvy o Evropské unii a smlouvy o založení Evropského společenství. In *Úřední věstník Evropské unie*. 2006, s. 1-331. Dostupný také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:CS:pdf>>.
- [21] Eurostat [online]. 2010 [cit. 2010-04-30]. Data Explorer. Dostupné z WWW: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_gby10_a&lang=en>.
- [22] Eurostat [online]. 2010 [cit. 2010-04-30]. Tables, Graphs and Maps Interface (TGM) table. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb060>>.
- [23] Eurostat [online]. 2010 [cit. 2010-04-30]. Tables, Graphs and Maps Interface (TGM) table. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb080&plugin=1>>.
- [24] Eurostat [online]. 2010 [cit. 2010-04-30]. Tables, Graphs and Maps Interface (TGM) table. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb090&plugin=1>>.
- [24] *Eu4journalists : background details and essential information about the European Union* [online]. c2009 [cit. 2010-03-06]. Hospodářská a měnová unie a euro. Dostupné z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C23>>.
- [25] FASSMANN, M., et al. *Sociální a ekonomické souvislosti integrace České republiky do Evropské unie : Ekonomická konvergence, konkurenceschopnost a sociální*

- soudržnost*. 1. vyd. Praha : Rada vlády ČR pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. 375 s. ISBN 80-238-8699-1.
- [26] HELÍSEK, M., et al. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7380-182-3.
- [27] HRAZDILOVÁ BOČKOVÁ, K. *Řízení inovací*. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 222 s. ISBN 978-80-7318-810-8.
- [28] LACINA, L., et al. *Měnová integrace : Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. , s. 538. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [29] LACINA, L., et al. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. 2. upravené vydání o podněty z oponentního řízení. Bučovice : Martin Stříž, 2008. 246 s. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Studie_NKS_final_upravena_po_openture_31_08_20081.pdf>.
- [30] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 12.1.2005 [cit. 2010-02-10]. Vyhodnocení Maastrichtských kritérií. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_kriteria_2004_CZ.pdf>.
- [31] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 16.12.2008 [cit. 2010-02-10]. Vyhodnocení Maastrichtských kritérií. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2008_pdf.pdf>.
- [32] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 19.12.2007 [cit. 2010-02-10]. Vyhodnocení Maastrichtských kritérií. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2007_akt21032008_pdf.pdf>.
- [33] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 21.12.2009 [cit. 2010-02-10]. Vyhodnocení Maastrichtských kritérií. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2009_pdf.pdf>.
- [34] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 25.10.2006 [cit. 2010-02-10]. Vyhodnocení Maastrichtských kritérií. Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_kriteria_2006_pdf_cz.pdf>.

- [35] *Národní plán zavedení eura v České republice*. Praha : Ministerstvo financí ČR, 2007. 86 s. Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Narodni_plan_EURO_06-08-07.pdf>.

- [36] PEČINKOVÁ, I. *Euro versus koruna : rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. rozš. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.

- [37] TAKAL, S. *EUROPEUM : institut pro evropskou politiku* [online]. 6.1.2002 [cit.2010-01-06]. Portál sdružení EUROPEUM. Dostupné z WWW:

<http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=459>.

- [38] *Zavedení Eura v České republice* [online]. 2010 [cit. 2010-02-10]. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Dostupné z WWW:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_kriter_urok_sazeb.html>.

- [39] *Zavedení Eura v České republice* [online]. 2010 [cit. 2010-03-29]. Pakt stability a růstu. Dostupné z WWW:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pakt_stabil_rust.html>.

- [40] *Zavedení Eura v České republice* [online]. 2010 [cit. 2010-03-29]. Podmínky přijetí a ČR. Dostupné z WWW:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podminky_prijeti.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CZK	Česká koruna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Hospodářská a měnová unie
ERM	Mechanismus směnných kurzů
ERM II	Mechanismus směnných kurzů II
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
EUR	Euro
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
NKS	Národní koordinační skupina
PHP	Předvstupní hospodářský program
USD	Americký dolar

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 HDP na obyvatele v paritě kupní síly k eurozóně (v %)</i>	31
<i>Graf 2 Růst HDP v ČR a eurozóně (v %)</i>	32
<i>Graf 3 Cenová hladina ČR k eurozóně (v %)</i>	34

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 Harmonizovaný index spotřebitelských cen</i>	25
<i>Tab. 2 Harmonizovaný index spotřebitelských cen – prognóza pro další roky (růst v %)</i>	26
<i>Tab. 3 Deficit sektoru vládních institucí (v % HDP)</i>	26
<i>Tab. 4 Deficit sektoru vládních institucí – prognóza pro další roky (v % HDP)</i>	27
<i>Tab. 5 Vládní dluh (v % HDP)</i>	27
<i>Tab. 6 Vládní dluh – prognóza pro další roky (v % HDP)</i>	28
<i>Tab. 7 Nominální kurz CZK/EUR</i>	28
<i>Tab. 8 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu</i>	29
<i>Tab. 9 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu – prognóza pro další roky (v %)</i>	29
<i>Tab. 10 Předpokládaný růst HDP v ČR a eurozóně – prognóza pro další roky (v %)</i>	33
<i>Tab. 11 Harmonizovaný index spotřebitelských cen</i>	35
<i>Tab. 12 Deficit sektoru vládních institucí (v % HDP)</i>	35
<i>Tab. 13 Vládní dluh (v % HDP)</i>	36
<i>Tab. 14 10leté úrokové sazby vládních dluhopisů na sekundárním trhu</i>	36
<i>Tab. 15 SWOT analýza pro stát</i>	44
<i>Tab. 16 SWOT analýza pro podnikatele a firmy</i>	45
<i>Tab. 17 SWOT analýza pro občany a domácnosti</i>	46